Ajatuspaja Liberan lausunto Eduskunnan talousvaliokunnalle koskien Komission luonnosehdotusta **Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteiksi (CISAF)**.

Liberan lähtökohtana on, että saavuttaakseen kunnianhimoiset ilmastotavoitteensa, EU:n on järkevää sallia jäsenmaiden tukea **väliaikaisesti** vihreää siirtymää edistäviä yrityksiä ja pyrkiä siten varmistamaan kilpailukyvyn säilymisen esimerkiksi suhteessa merkittäviä teollisuustukia jakaviin USA:han ja Kiinaan. Toisaalta on myös huomioitava, että presidentti Trumpin hallinto suunnittelee vähentävänsä merkittävästi puhtaan teollisuuden tukemista.

Kysymyksen käsittely erillään EU:n muusta kilpailukyvystä ei ehkä ole optimia. Draghin raportti (2024) yksilöi vihreän siirtymän ohella EU:n prioriteeteiksi **innovaatiokuilun umpeen kuromisen** ja **riippuvuuksien vähentämisen**. Molemmat voivat edesauttaa myös vihreää siirtymää.

Jos kuitenkin puhutaan ainoastaan Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteista, niin mielestämme tukikehikon tulee olla mahdollisimman **lyhytaikainen (2-3v), eikä siitä saa tulla pysyvää** - Suomi jää jalkoihin. jos EU siirtyy "valtiontukipolitiikassa noin 50 vuotta ajassa taaksepäin", koska isot jäsenmaat voivat aina jakaa tukia enemmän.

EU:n linja on sikäli oikea, että väliaikaista instrumenttia joka tapauksessa tarvitaan. Suomelle on ehdottomasti parempi, että se on EU-tason instrumentti.

CISAF ei kuitenkaan saa missään tapauksessa luisua tavaksi tekohengittää menneisyyttä. Tällaisissa instrumenteissa on iso riski, että ne kohdistuvat **olemassa olevien rakenteiden tukemiseen** eivätkä uuden luomiseen. Vain uudet innovaatiot voivat taata vihreän siirtymän onnistumisen ja taloudellisen elinkelpoisuuden valtiontukiaisten päättyessä. Näin ollen esitämme seuraavaa:

1. Energiasektorilla tuki kannattaa kohdentaa nimenomaan **kysyntäjouston synnyttämiseen,** eli mahdollisuuteen säädellä sähkönkulutusta kun sitä on tarjolla niukasti tai runsaasti. Jos kysyntäjousto saadaan aikaan, tuotantoa kyllä syntyy. Jos kysyntäjoustoa ei synny, uusiutuvan energian kilpailukykyä on hyvin vaikeaa kasvattaa. Kysyntäjoustoa voi myös syntyä hyvin monessa paikassa, jolloin tuki on useamman ulottuvilla.

2. Tuetun toiminnan tulee perustua laatuun ja tietotaitoon. Ei ole mitään järkeä roiskia tukia vain koska se on puitteiden sisällä mahdollista, vaan **tuen pitää kohdistua maailman parhaisiin hankkeisiin ja korkeimpaan osaamiseen**. Silloin tuki kannustaa ja auttaa EU:n osaamisen kehittämistä

ja parantaa kilpailukykyä maksimaalisesti. Myös NGEU-tukien huonosta kohdentumisesta voi olla mahdollisuus ottaa oppia.

Vaikka ilmastonmuutosta vastaan kamppaillaan vuosikymmeniä, tukitoiminnasta ei tule tehdä pysyvää. Siksi pidemmällä aikavälillä EU:n kilpailukyky voidaan rakentaa markkinaehtoisuuden, sääntelyn keventämisen ja verokilpailukyvyn varaan. Tämä malli toimii tukipolitiikkaa hitaammin, mutta siten voimme luoda kestävämmän, tehokkaamman ja innovatiivisemman teollisuuden perustan.